

SYLABUS – OPIS ZAJĘĆ/PRZEDMIOTU

I. Informacje ogólne

1. Nazwa zajęć/przedmiotu: **Metodologia badań w pracy socjalnej i polityce społecznej**
2. Kod zajęć/przedmiotu: **24-PCDU-MBP**
3. Rodzaj zajęć/przedmiotu (obowiązkowy lub fakultatywny): **obowiązkowy**
4. Kierunek studiów: **Praca socjalna**
5. Poziom studiów (I lub II stopień, jednolite studia magisterskie): **II stopień**
6. Profil studiów (ogólnoakademicki / praktyczny): **ogólnoakademicki**
7. Rok studiów (jeśli obowiązuje): **I rok**
8. Rodzaje zajęć i liczba godzin (np.: 15 h W, 30 h ĆW): **30 h W, 15 h ĆW**
9. Liczba punktów ECTS: **6 pkt**
10. Imię, nazwisko, tytuł / stopień naukowy, adres e-mail prowadzącego zajęcia: **Anna Michalska, prof. dr hab., anna_michalska@poczta.onet.pl**
11. Język wykładowy: **polski**
12. Zajęcia / przedmiot prowadzone zdalnie (e-learning) (tak [częściowo/w całości] / nie):
Częściowo tak w formie przesyłania studentom wykazu literatury, dodatkowych materiałów poszerzających wiedzę z zakresu metodologii badań społecznych

II. Informacje szczegółowe

1. Cele zajęć/przedmiotu:

C1	Przekazanie wiedzy o podstawowych zasadach metodologicznych badań diagnostycznych, prognostycznych, ewaluacyjnych oraz o różnych sposobach diagnozowania współczesnych problemów społecznych i kwestii społecznych
C2	Wyrobienie umiejętności: poszukiwania, korzystania, analizowania, interpretowania danych statystycznych, demograficznych, psychologicznych i socjologicznych dotyczących głównych problemów społecznych, kwestii społecznych oraz kierunków polityki społecznej
C3	Wyrobienie umiejętności prowadzenia badań diagnostycznych w oparciu o rzetelnie opracowane wskaźniki i różne modele badań w celu prawidłowego

	planowania strategicznego i modelowania polityki społecznej
C4	Rozwinięcie umiejętności wykorzystania wiedzy o zasadach diagnozowania problemów społecznych, planowania strategicznego, modelowania zmian w pracy zawodowej pracownika socjalnego

2. Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych (jeśli obowiązują): nie obowiązują

3. Efekty uczenia się (EU) dla zajęć i odniesienie do efektów uczenia się (EK) dla kierunku studiów:

Symbol EU dla zajęć/przedmiotu	Po zakończeniu zajęć i potwierdzeniu osiągnięcia EU student/ka:	Symbole EK dla kierunku studiów
MBP_01	Definiuje i objaśnia jakimi cechami charakteryzują się typy badań w pracy socjalnej i w polityce społecznej	K_W02, K_W10
MBP_02	Wskazuje prawidłowo na etapy postępowania naukowego w różnych modelach badań społecznych	K_W10
MBP_03	Zna właściwe wskaźniki w diagnozowaniu potrzeb wybranych kategorii społecznych	K_W10
MBP_04	Dobiera prawidłowo wskaźniki w diagnozie wybranych problemów społecznych i kwestii społecznych	K_U01, K_U03
MBP_05	Dobiera właściwe wskaźniki charakteryzujące stopień natężenia problemu społecznego w różnych środowiskach i zbiorowościach społecznych i wykorzystuje je w planowaniu strategicznym	K_U02, K_U03
MBP_06	Interpretuje prawidłowo wyniki badań sondażowych na temat problemów społecznych i wykorzystuje je w roli stratega społecznego i polityka społecznego	K_U02, K_U03, K_U07, K_U08
MBP_07	Korzysta ze źródeł literaturowych celu pogłębienia wiedzy na temat problemów społecznych, potrzeb jednostkowych i społecznych, zagrożeń społecznych oraz zasobów społecznych	K_U05; K_U10
MBP_08	Potrafi wykorzystać wiedzę z zakresu przyczyn, przebiegu i skutków wybranych problemów społecznych i kwestii społecznych w budowaniu strategii rozwiązywania problemów społecznych i w różnych formach planowania strategicznego	K_U02; K_U06, K_K04, K_K08

4. Treści programowe zapewniające uzyskanie efektów uczenia się (EU) z odniesieniem do odpowiednich efektów uczenia się (EU) dla zajęć/przedmiotu

Treści programowe dla zajęć/przedmiotu:	Symbol EU dla zajęć/przedmiotu
--	---------------------------------------

Przegląd definicji dotyczących typów badań w pracy socjalnej, pedagogice społecznej, polityce społecznej. Ranga diagnozy w badaniach socjologicznych i podstawowe zasady diagnozy. Typy badań społecznych i ich zastosowanie.	MBP_01, MBP_07
Proces diagnozowania w badaniach społecznych. Znaczenie poszczególnych etapów w diagnozowaniu. Diagnoza jako pierwszy etap w procesie interwencji społecznej. Specyfika badań diagnostycznych, porównawczych i dynamicznych.	MBP_01, MBP_02
Formy opisu diagnostycznego. Teoretyczne koncepcje socjologiczne oraz główne metody badawcze stosowane w procesie diagnozowania stanu zaspokojenia potrzeb indywidualnych i społecznych. Przykłady wskaźników stosowanych w badaniach w polityce społecznej i pracy socjalnej.	MBP_01, MBP_02, MBP_03
Zasady planowania strategicznego. Typy strategii społecznych w Polsce jako przykłady zastosowania wyników badań diagnostycznych do planowania zmian społecznych i rozwiązywania problemów społecznych w środowisku lokalnym i w regionie. Modele strategii społecznych i sposoby ich ewaluacji. Badania ewaluacyjne, typy badań oraz ich zastosowanie.	MBP_01, MBP_02, MBP_03, MBP_06, MBP_08
Dobór wskaźników w różnych typach badań jakościowych. Zastosowanie wyników badań jakościowych w planowaniu rozwiązań problemów społecznych w różnych środowiskach społecznych. Użyteczność sondażowych badań socjologicznych w diagnozie społecznej.	MBP_02, MBP_06, MBP_07, MBP_08
Socjologiczne i psychologiczne koncepcje potrzeb i ich przydatność w diagnostyce społecznej. Wskaźniki deprivacji potrzeb oraz wykorzystywanie danych o potrzebach w planowaniu strategicznym.	MBP_03, MBP_04, MBP_05, MBP_07
Założenia interakcjonizmu symbolicznego oraz konstruktywizmu w procesie diagnozowania potrzeb wybranych kategorii społecznych. Zasady stosowania teorii ugruntowanej w gromadzeniu danych do diagnozy potrzeb jednostkowych i społecznych w środowisku lokalnym.	MBP_03, MBP_04, MBP_05, MBP_07
Sposoby analizy danych pochodzących z badań socjologicznych i badań z zakresu polityki społecznej i ich wykorzystanie w przygotowywaniu raportów z badań. Sposoby prezentacji wyników badań diagnostycznych w projektach socjalnych, programach społecznych i planach strategicznych.	MBP_03, MBP_04, MBP_06, MBP_07
Rozwiązywanie problemów społecznych poprzez realizację ról zawodowych socjologa: diagnostyka, stratega społecznego, planisty oraz polityka społecznego. Zakresy ról i ich skuteczność w planowaniu zmian w polityce społecznej.	MBP_06, MBP_07, MBP_08

5. Zalecana literatura:

- 1) Nowak S., Metodologia badań społecznych, Wydawnictwo PWN, Warszawa 1985, rozdziały I, II, III
- 2) Rapley T., Analiza konwersacji, dyskursu i dokumentów, Wydawnictwo PWN, Warszawa 2013,
- 3) Konecki K., Studia z metodologii badań jakościowych. Teoria ugruntowana, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2000,
- 4) Sułek A., Ogród metodologii socjologicznej, Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, Warszawa 2002,
- 5) Lofland J., Snow D.A., Anderson L., Lofland L.H., Analiza układów społecznych. Przewodnik metodologiczny po badaniach jakościowych, Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, Warszawa 2009,
- 6) Babbie E., Podstawy badań społecznych, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008,
- 7) Charmaz K., Teoria ugruntowana. Praktyczny przewodnik po analizie jakościowej, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009,
- 8) Mazurkiewicz E., Diagnostyka w pedagogice społecznej, (w:) Pedagogika społeczna (red.) T. Pilch, I. Lepalczyk, Wydawnictwo Żak, Warszawa 1993, 1995

- 9) Kordos J., Statystyczne badanie zjawisk społecznych (w:) T. Panek, A. Szulc (red.) Statystyka społeczna. Wybrane zagadnienia, Warszawa 2004,
- 10) Fischer W., Praca biograficzna i biograficzne strukturyzowaniu we współczesnych społeczeństwach (w:) K. Kaźmierska (red.) Metoda biograficzna w socjologii, Wydawnictwo Nomos, Kraków 2012,
- 11) Miś L., Konstruktywizm/konstrukcjonizm w socjologii, pracy socjalnej i teorii (w:) L. Miś (red.) Praca socjalna skoncentrowana na rozwiązaniach, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2008,
- 12) Szatur-Jaworska B., Teoretyczne podstawy pracy socjalnej (w:) T. Pilch, I. Lepalczyk (red.), Pedagogika społeczna, Wydawnictwo Żak Warszawa 1993, 1995,
- 13) Grewiński M., Karwacki A., (red.) Strategie w polityce społecznej, Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej, Warszawa 2010, s. 105 – 218,
- 14) Kotlarska-Michalska A., Socjologiczne badania diagnostyczne jako podstawa projektowaniu zmian społecznych (w:) J. Krzyszkowski, K. Piątek (red.) Rozwiązywanie problemów i kwestii społecznych teorii i praktyce. Z doświadczeń krajowych i europejskich, Częstochowa 2006, s. 23-36,
- 15) Szatur-Jaworska B., Diagnozowanie w polityce społecznej. Metody i problemy, Warszawa 2014, ss. 62-223,
- 16) Kotlarska-Michalska A., Badania nad pracą socjalną i dla pracy socjalnej – przegląd stanu z lat 1998-2005 (w:) E. Marynowicz-Hetka, M. Granosik, D. Wolska-Prylińska (red.) Badania w pracy socjalnej/społecznej – przegląd dokonań i perspektywy, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2007, s. 17-34,
- 17) Szarfenberg R., Zagadnienia terminologiczne (w:) B. Szatur-Jaworska (red.) Ewaluacja w służbach społecznych, Wydawca: Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej, Warszawa 2010,
- 18) Faliszek K., Nawalska-Kapuścik D., Funkcje badań ewaluacyjnych (w:) K. Faliszek (red.) Wprowadzenie do badań ewaluacyjnych, Wydawnictwo Akapit, Toruń 2013,
- 19) Rymśa M., (red.) Pracownicy socjalni i praca socjalna w Polsce. Między służbą społeczną a urzędem, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2012,
- 20) Piorunek M., (red.) Badania biograficzne i narracyjne w perspektywie interdyscyplinarnej. Aplikacje – Egzemplifikacje – dylematy metodologiczne, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2016
- 21) Zbyrad T., Od instytucji totalnej ku demokratycznej? Domy pomocy społecznej w Polsce, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, Kraków 2014,

Uwaga: Lektury uzupełniające zalecane do wykładu są w większości dostępne w bibliotekach,

Niedostępne są pozycje: 13, 14, 17, ale są przekazane studentom w formie skserowanej.

Lektury analizowane podczas konwersatoriów są dostarczone studentom w formie skserowanej, ale najpierw mają oni dostęp bezpośredni do 12 książek, spośród których wybierają 6 do lektury i dyskusji podczas konwersatorium oraz do napisania recenzji według zaleconego scenariusza. Książki oferowane do wyboru to prace empiryczne zawierające prezentacje wyników badań oraz interpretacje.

III. Informacje dodatkowe

1. Metody i formy prowadzenia zajęć umożliwiające osiągnięcie założonych EU (proszę wskazać z proponowanych metod właściwe dla opisywanych zajęć lub/i zaproponować inne)

Metody i formy prowadzenia zajęć	X
Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień	X
Wykład konwersatoryjny	
Wykład problemowy	X
Dyskusja	X
Praca z tekstem	X
Metoda analizy przypadków	X
Uczenie problemowe (Problem-based learning)	
Gra dydaktyczna/symulacyjna	
Rozwiązywanie zadań (np.: obliczeniowych, artystycznych, praktycznych)	X
Metoda ćwiczeniowa (na konwersatorium)	X
Metoda laboratoryjna	
Metoda badawcza (dociekania naukowego)	
Metoda warsztatowa	
Metoda projektu	
Pokaz i obserwacja	
Demonstracje dźwiękowe i/lub video	X
Metody aktywizujące (np.: „burza mózgów”, technika analizy SWOT, technika drzewka decyzyjnego, metoda „kuli śniegowej”, konstruowanie „map myśli”)	X
Praca w grupach (podczas konwersatorium)	X
Inne (jakie?) – w ramach konwersatoriów - konstruowanie przez studentów uwag krytycznych podczas analizy treści raportów z badań opracowanych przez socjologów, pedagogów i polityków społecznych (na podstawie wybranych 6 książek)	X
prezentacja przykładów stosowanej metodologii badań w formie raportów, programów, strategii, ekspertyz, monografii problemu społecznego itp. (podczas wykładów)	X

2. Sposoby oceniania stopnia osiągnięcia EU (proszę wskazać z proponowanych sposobów właściwe dla danego EU lub/i zaproponować inne)

Sposoby oceniania	Symbole EU dla zajęć/przedmiotu							
	MBP_01	MBP_02	MBP_03	MBP_04	MBP_05	MBP_06	MBP_07	MBP_08
Egzamin pisemny	X	X	X	X	X			

Egzamin ustny								
Egzamin z „otwartą książką”								
Kolokwium pisemne								
Kolokwium ustne								
Test								
Projekt								
Esej								
Raport								
Prezentacja multimedialna								
Egzamin praktyczny (obserwacja wykonawstwa)								
Portfolio								
Inne (jakie?) – pisemne recenzje z sześciu lektur wybranych przez studentów i omawianych na konwersatorium. Studenci są również oceniani za aktywność w czasie dyskusji nad lekturami,				X	X	X	X	X

3. Nakład pracy studenta i punkty ECTS

	Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem		45
Praca własna studenta*	Przygotowanie do zajęć	
	Czytanie wskazanej literatury (na konwersatorium)	45
	Przygotowanie pracy pisemnej, raportu, prezentacji, demonstracji, itp.	
	Przygotowanie projektu	
	Przygotowanie pracy semestralnej	
	Przygotowanie do egzaminu / zaliczenia	20
	Inne (jakie?) – Przygotowanie recenzji z sześciu lektur – lista lektur jest wybrana przez studentów na pierwszym konwersatorium (spośród dwunastu oferowanych do	40

	wglądu)	
SUMA GODZIN		150
LICZBA PUNKTÓW ECTS DLA ZAJĘĆ/PRZEDMIOTU		
6		

* proszę wskazać z proponowanych przykładów pracy własnej studenta właściwe dla opisywanych zajęć lub/i zaproponować inne

4. Kryteria oceniania wg skali stosowanej w UAM:

bardzo dobry (bdb; 5,0):

dobry plus (+db; 4,5):

dobry (db; 4,0):

dostateczny plus (+dst; 3,5):

dostateczny (dst; 3,0):

niedostateczny (ndst; 2,0):

Zasady zaliczania przedmiotu – studenci otrzymują wykaz zagadnień (lista 36 zagadnień jest przekazywana na pierwszym wykładzie). Otrzymują również wykaz wszystkich źródeł na których są oparte treści wykładowe.

Egzamin ma formę pisemną, studenci odpowiadają na pięć pytań z wiedzy wykładowej oraz dwóch artykułów podanych na pierwszym wykładzie (są dostarczone studentom w formie skserowanej)

Zasada zaliczenia konwersatorium – studenci są oceniani na podstawie przedłożonych sześciu recenzji z sześciu książek (wybranych spośród 12 na pierwszym konwersatorium). Do oceny wlicza się również obecność na zajęciach oraz aktywność w czasie dyskusji. Zatem ocena końcowa jest średnią z trzech ocen cząstkowych. Studenci dokonują samooceny swojej aktywności poprzez wpisywanie symboli (+) aktywności na liście obecności na każdym zajęciach. Według studentów, ocena końcowa składająca się z trzech ocen cząstkowych jest sprawliwą i nie budzącą zastrzeżeń.

Opis pracy własnej studenta:

Na każde konwersatorium student jest zobowiązany przeczytać zadaną lekturę oraz wyrazić opinię o walorach i wadach zastosowanej metodologii. Student przygotowując recenzję z każdej lektury uwzględni następujące pytania:

- 1) Czy publikacja podejmuje ważny problem?
- 2) Czy cele badawcze zostały jasno zdefiniowane?
- 3) Czy prawidłowo zostały dobrane metody i techniki badawcze?
- 4) Czy autor badań prawidłowo dobrał wskaźniki badawcze?
- 5) Czy wyniki badań przedstawione w tekście zostały prawidłowo zinterpretowane?

6) Czy planując własne badania wykorzystałbym/łabym takie samo podejście metodologiczne jakie zastosował autor?